

L'assignatura consta de dos mòduls. El primer serà impartit per la Dra. Ascensió Moreno i el segon pel Dr. José Maria Barragán.

MODUL I

1. Objectius

- Comprendre el fet migratori: Per què es produeix?, Quins problemes comporta, tant per la persona que emigra com pel lloc d'origen com per la societat d'acollida?
- Considerar la realitat de la Immigració a Europa, Espanya i Catalunya.
- Acostar-nos a la diversitat cultural i les seves pràctiques,
- Saber que existeixen diferents models de societat d'acollida i com això es concreta en diferents polítiques públiques i marcs jurídics.
- Reflexionar sobre la construcció social de l'immigrant i quin és el paper que hi tenen els mitjans de comunicació.
- Estudiar quines situacions específiques existeixen en la infància i en el gènere femení.
- Conèixer quins mecanismes estan previstos a Catalunya per atendre a estudiants estrangers, quines dificultats existeix a les aules i quines estratègies es poden utilitzar per tal de facilitar la integració.
- Fomentar una actitud constructiva i creativa davant de les problemàtiques educatives que presenta la diversitat cultural.
- Establir una dinàmica de treball que permeti als/les estudiants compartir i aprendre de les recerques dels companys.
- Fomentar l'hàbit de lectura i proporcionar les eines necessàries per a l'elaboració de documents i treballs escrits.

2. Metodologia

La metodologia del curs és participativa. Les sessions s'organitzaran al voltant de la presentació i discussió dels textos obligatoris de l'assignatura, que seran presentats pels alumnes individualment o en grup i posteriorment discutits a l'aula i del visionat d'alguna pel·lícula i posterior debat en grup.

Durant el desenvolupament de les sessions es podran incloure notícies de premsa, articles o altres documents d'actualitat adients a l'assignatura.

Paral·lelament al desenvolupament de les sessions, l'alumne portarà un procés d'investigació personal, al voltant dels temes de l'assignatura que finalitzarà amb un treball per escrit., el contingut del qual s'especifica en l'apartat d'avaluació.

3. Continguts

L'assignatura pretén abordar diferents temes vinculats a la nostra realitat diversa i intercultural: del concepte d'homogeneïtat al de diversitat; el fet migratori i com és aquest a l'Estat Espanyol i a Catalunya; la diversitat cultural i les seves pràctiques, tenint com a referència la declaració universal dels drets humans; el concepte de ciutadania, les polítiques públiques i el marc jurídic; les transformacions culturals i identitàries que comporta aquest fenomen; la construcció social de la immigració; situacions específiques vinculades a la infància i la dona; i, per últim, plantejarem estratègies educatives per afrontar la diversitat i els fenòmens vinculats a la immigració.

Bloc 1. El fet migratori

- Del concepte d'homogeneïtat al de diversitat.
- Dades d'immigració a Europa, Espanya, Catalunya i Barcelona.
- Aspectes psicosocials de la immigració (causes, el xoc migratori, substitució cultural?, la integració...).

Lectures de treball

1. MINISTERIO DE ASUNTOS SOCIALES (2006). *Boletín estadístico de extranjería e inmigración*. Núm.: 8. Abril 2006. <http://extranjeros.mtas.es>
2. MINISTERIO DE ASUNTOS SOCIALES (2005). http://extranjeros.mtas.es/general/fuente_comentario_marzo05.html (consulta 20/09/2006).
3. BAQUEIRO, A. (2005). "Encara hi som a temps". *El periódico*. 8 de novembre.
4. "La inmigración (1)". <http://sauce.pntic.mec.es/jotero/Inmigra/Cuantos.htm> (Consulta 20/09/2006).
5. BESABE, N. (2004). "Integració i aspectes psicosocials de la immigració". *VII Jornades migració i salut mental. Casa del mar. 11 de juny de 2004*.

Bloc 2. Ciutadania: marc jurídic i polítiques públiques

- Models de societat d'acollida: Assimilació, multiculturalitat i interculturalitat.
- La declaració Universal dels Drets Humans.
- La ciutadania, la democràcia, la diversitat ciutadana.
- Ciutats educadores.

Lectures de treball

6. ASAMBLEA GENERAL DE LAS NACIONES UNIDAS (1948). *Declaración Universal de los Derechos Humanos*. <http://www.un.org/spanish/aboutun/hrights.htm> (Consulta 16/11/2004).
7. RODRÍGUEZ, G. (2004). Drets humans i immigració a Espanya. *Migrainfo*. Butlletí de migració i ciutadania, núm. 13. Barcelona: Diputació de Barcelona. Pg. 19.
8. GINER, S. (2004). *Diversidad y democracia en las ciudades*. Fundació Carles Pi Sunyer.
9. CABEZA, M.A. (2004). Immigració i Ciutat Educadora. *Migrainfo*. Butlletí de migració i ciutadania, núm. 13. Barcelona: Diputació de Barcelona. pg. 14 i 15.

Bloc 3. Transformacions culturals i identitats

- La identitat.
- La socialització.
- Els estereotips.
- Els conflictes interculturals.
- La construcció social de la immigració

Lectures de treball

10. PIASTRO, J. (2004). El multiculturalismo: un escenario posible para una identidad desplazada. *4t. Congrés sobre la immigració a Espanya*. Actes del congrés. Girona, del 10 al 13 de novembre de 2004.
11. GIFREU, J., RUIZ, X., CORBELLA, J.M., GÓMEZ L., PÉREZ, O. (2004). La televisión y la construcción pública de la inmigración en España. Avance de resultados de la investigación. *4t. Congrés sobre la immigració a Espanya*. Actes del congrés. Girona, del 10 al 13 de novembre de 2004.

12. AGUILAR, M.J., (2004). Inmigración, interculturalidad y ciudadanía: comunicación multimedia interactiva de los discursos académico-científicos, socio-culturales y artísticos. *4t. Congrés sobre la immigració a Espanya*. Actes del congrés. Girona, del 10 al 13 de novembre de 2004.

Bloc 5. Aspectes psicosocials

- Infància i joventut.
- La dona.
- Cultura i religió.

Lectures de treball

13. MATA ROMEU., A. (2004). Jóvenes inmigrantes e imaginarios en los procesos de escolarización y construcción identitaria. *4t. Congrés sobre la immigració a Espanya*. Actes del congrés. Girona, del 10 al 13 de novembre de 2004.
14. BONINO, E. (2005). De la mujer y la religión. *El País*. Pg. 37.
15. DUPUY, C. (2004). El fet diferencial de les dones dins del Col·lectiu d'immigrants. *4t. Congrés sobre la immigració a Espanya*. Actes del congrés. Girona, del 10 al 13 de novembre de 2004.
16. GARTON, T. (2005). "¿Qué es el islam?". *El país*. 18 de septiembre

Bloc 5. Treballar educativament amb la diversitat

17. PUJOLÀS, P. (2004). *Aprender juntos alumnos diferentes*. Barcelona: Octaedro. Pg. 15-17 i 65-69.
18. CONSELL ESCOLAR DE CATALUNYA. (2003). *Immigració i educació*. N. 25. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Consell Escolar de Catalunya. Pg. 9-17.
19. GENERALITAT DE CATALUNYA (2003). *Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera 2003-2006*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.
20. PROYECTO INTERCULTURAL TRAINING. *Modelo de Formación Intercultural*. Pg. 5-7 i 21-23.
21. PROJECTE EDUCATIU DE CIUTAT (2004). Declaració final: Laïcitat, educació i ciutadania. V Jornades tècniques. Projecte educatiu de ciutat. Barcelona.
22. EDITORIAL. (2004). Els nivells educatius de la ciutadania estrangera s'acosten als del conjunt de la població. *Migrainfo*. Butlletí de migració i ciutadania, núm. 13. Barcelona: Diputació de Barcelona. pg. 20.

4. Avaluació

Per seguir adequadament l'assignatura és necessari venir a classe (és necessari l'assistència d'un mínim del 80% del temps), llegir els textos que corresponen a cada sessió i participar activament en les sessions.

Si algun alumne no pot assistir amb regularitat haurà d'optar per la opció no presencial.

C.1. Opció presencial

Treball escrit d'aprofundiment en una de les temàtiques del mòdul, que s'elaborarà a partir de lectura de bibliografia, d'entrevistar a professionals o especialistes sobre la matèria, i/o conèixer alguna associació, ONG, servei o equipament que treballi amb la diversitat i/o la immigració. Pot ser individual o en grup.

C.1. Opció no presencial

Els alumnes que optin per aquesta opció és imprescindible que es posin en contacte amb la professora per tal d'establir estratègies conjuntes que permetin l'alumne seguir l'assignatura, o bé personalment en els espais de tutories o bé per correu electrònic.

L'avaluació es realitzarà a partir del mateix treball escrit que els alumnes que optin per la opció presencial i examen de continguts el dia fixat per la facultat.

C. 3. Activitat opcional

Dossier en el qual es poden incloure: un comentari sobre el propi procés d'aprenentatge, textos d'elaboració pròpia reflexionant sobre notícies de premsa, pel·lícules, o altre tipus de material sobre la temàtica de l'assignatura, i documents de tot tipus: textos, imatges, notícies, comentaris sobre pàgines Web, etc. triades per la seva relació amb les temàtiques del curs,

Criteris d'avaluació

1. Amb relació als textos escrits es valoraran aspectes que no són específics d'aquesta matèria, però imprescindibles en un treball escrit universitari, com:
 - Nivell general d'anàlisi i comprensió crítica dels problemes educatius tractats.
 - Capacitat d'expressió escrita, gramatical i sintàctica, i capacitat narrativa.
 - Capacitat d'ordenació d'idees i de mantenir una certa coherència en la argumentació i la crítica.
 - Correcció en l'elaboració del treball escrit: citar correctament, organitzar bé el contingut, incloure bibliografia....

1. Es valorarà el grau de rigor i creativitat de cada treball en els aspectes següents:
 - Comprensió de conceptes claus de l'assignatura, components i relacions del fenomen educatiu.
 - Comprensió de les dinàmiques de classe (com exemples de processos d'ensenyament – aprenentatge).
 - Comprensió dels textos sobre conceptes educatius i experiències educatives.
 - Grau d'aprofundiment mostrat en el anàlisi de textos teòrics y produccions visuals o audiovisuals.

3. Altres aspectes que es tenen en compte són:
 - Assistència i participació a les classes i nivell de compromís amb els temes tractats.
 - Selecció i comentari de material complementari incorporat a les activitats de classe i o en el portafolis.

Tutories i contacte amb la professora

L'horari de tutories és dilluns i dimarts de 9 a 10 del matí. És imprescindible concretar hora prèviament o personalment o per correu electrònic, en la següent adreça: amorenog@ub.edu

MODUL II. Perspectives de reflexió para comprendre las problemàtiques educatives contemporànies i las estratègies orientades al canvi

I. Una perspectiva holística per a analitzar i comprendre les problemàtiques de l'educació contemporània.

II. La comprensió de l'educació en un context de canvis més amplis emergents

- Educació i canvis socioculturals
- Educació i canvis epistemològics a partir dels debats sobre la societat postmoderna

III. Del global al local. Algunes estratègies per a anar assumint els canvis en els entorns locals

1. Prendre consciència i acceptar el desconcert. La reflexió sobre els condicionaments contextuals i les possibilitats i limitacions d'acció de l'educador
2. Canvis en la situació dels educadors i modificacions actuals de les prioritats en les tasques educatives
3. Del desconcert de l'educador en general al desconcert del professor d'educació artística en particular
4. Educació i perspectives transformatives progressistes i crítiques.
 - no solament ha de canviar l'escola, no solament els educadors són responsables de l'educació
 - canvis didàctics

IV. Algunes aportacions de l'educació artística a l'educació contemporània

1. Revisar els referents per a una educació artística crítica i "integrativa" en la contemporaneïtat
 - Incorporar la nocions de: producció cultural i cultura visual i artefactes artístics com "condensacions d'experiència" que prenen visibilitat
 - Vinculació entre la cultura visual dels educands i la cultura escolar
 - La recuperació de la noció d'experiència artística (o estètica) individual, grupal i cultural (amb una especial atenció a les arts visuals)
 - Recuperar la importància dels aspectes de la relació humana a partir de l'aprenentatge artístic. L'aportació al context educatiu dels models terapèutics de relació i de arteteràpia
 - Desenvolupament i aprenentatges individuals, grupals i comunitaris
2. Perspectives d'aprenentatge i estratègies didàctiques que possibiliten projectes de pedagogia crítica també per a l'educació artística
3. Sobre els continguts fonamentals del currículum i sobre la denominació dels blocs de contingut per a educació artística i per tant per als projectes educatius

Bibliografia Mòdul II

- Barragán, J.M. (2006) *Perspectivas de reflexión para comprender las problemáticas educativas contemporáneas y las estrategias orientadas al cambio*. Borrador de uso en el aula. Inédito.
- Muñoz-Repiso Izaguirre, M. (2000) *Educación en positivo para un mundo en cambio*. Madrid: PPC Editorial
- Pérez Gómez, A. (1999) La cultura escolar en la sociedad posmoderna. En *Cuadernos de Pedagogía*, 225. Barcelona: CissPraxis.
- Monereo, C., Pozo, J.I. (2001) ¿En qué siglo vive la escuela?. El reto de la nueva cultura educativa. *Cuadernos de Pedagogía*, 298. Barcelona: CissPraxis
- Cuadernos de Pedagogía. Cambios en la escuela*, nº 319 (2002). Barcelona: CissPraxis. Especialment els articles: Hernández, F, Sancho, J.M. Desafío, transgresión y riesgo. / Hernández, F. La importancia de ser reconocido como sujeto / Lieberman, A., Wood, D. Redes formativas.
- Alsinet, J., Ribera, M. (2000) La relación entre los centros educativos y su entorno. En Aldámiz, M.M. / Alsinet, J. Et al (2000) *Cómo hacerlo? Propuestas para educar en la diversidad*. Barcelona. Graó.
- Carbonell, J. (2002) 10 medidas de calidad. Editorial. En *Cuadernos de Pedagogía*, 314. Barcelona: CissPraxis.

Bibliografia complementaria del mòdul II

- Cooperación educativa, La escuela del futuro*, nº 75-76 (2004-05). Sevilla: Kikiriki. Especialment el article central inclòs al dossier.
- Morin, E. (2001) *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. Barcelona: Paidós.
- Fernández Enguita, M. (2001) *Educación en tiempos inciertos*. Madrid: Morata
- Cardús, S. (2000) *El desconcert de l'educació*. Barcelona. Edicions La campana
- Colom, A.J., Mèlich, J.C. (1994) La educación en la cultura de la postmodernidad. *En Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Piados
- Delval, J. (2000) *Aprender en la vida y en la escuela*. Madrid: Morata
- Santos Guerra, M.A. (2002) *La escuela que aprende*. Madrid: Morata
- Carbonell, J. (2001) *La aventura de innovar. El cambio en la escuela*. Madrid: Morata
- Marchesi, A. (2000) *Controversias en la educación española*. Madrid: Alianza
- De la Torre, S. (Cood) (1998) *Cine para la vida*. Barcelona. Octaedo.
- Ardèvol, E., Muntanyola, N. (cood) (2004) *Representación y cultura audiovisual en la sociedad contemporánea*. Barcelona: Editorial UOC
- Steven, P. (2003) *Dominatrix. La influència dels mitjans de comunicació*. Barcelona: Intermon Oxfam
- Caride, J.A. (2003) Las identidades de la educación social. *Cuadernos de Pedagogía*, 321. Barcelona: CissPraxis.
- Hargreaves, A. (1998) Enseñanza y aprendizaje, Cap. 9. En *Una educación para el cambio*. Barcelona: Octaedro

Retallades de premsa

. al llarg del curs

Metodologia

- Espais puntuals de classe expositiva, per tal de situar els temes i clarificar conceptes bàsics.
- Abordatge sistèmic-holístic dels temes dins del seu context
- Anàlisi i debat en torn als continguts de l'assignatura a partir de textos, notícies, experiències, cine, documenta-les, imatges, ...
- Aprentatge cooperatiu, grups de treball a l'aula a partir de diverses tasques: comentaris de texts, presentacions de tema, debats, que estimulen la relació grupal i la col·laboració

Avaluació. Treballs en la modalitat presencial i no presencial. Mòdul II.

Modalitat presencial. Negociació amb el grup

Modalitat no presencial (entrega final del curs)

Article sobre les problemàtiques plantejades en el mòdul on es reflecteixin alguns dels temes tractats en classe, posicions dels textos llegits i altres textos o fonts d'informació que s'hagin investigat. L'article s'acompanyarà o bé d'un dossier d'imatges (per exemple en PowerPoint) comentades que il·lustrin les temàtiques o altra producció de caràcter visual o audiovisual, cinema, documental, etc. també comentada (no es necessari adjuntar el documental o pel·lícula).

És important triar un fil argumental, es pot partir d'un cas particular per a anar cap a un comentari general o al revés, partir d'un marc general de problemàtiques i anar concretant en una determinada línia. L'anàlisi del dossier d'imatges o del document visual il·lustrarà almenys una part d'aquest recorregut discursiu de l'article.

- El dossier d'imatges comentades o PowerPoint es pot fer l'entrega en suport CD